

21. března uplynulo 75 let od okamžiku, kdy po přestřelce s několika příslušníky pražského Gestapa zahynul v parku u Prašného mostu v Praze 6 kolínský rodák a národní hrdina československého protinacistického odboje, štábní kapitán Václav Morávek, brigádní generál in memoriam. Legenda protinacistického odboje, který jako poslední ze skupiny Tří králů odolával léčkám, které na Pobožného pistolníka připravovali pražští gestapáci.

Václav Morávek se narodil 8. srpna 1904 v Kolíně. Po rodičích byl malý Václav pokřtěn v evangelické víře a hluboce a upřímně věřícím člověkem zůstal až do své smrti. V pozdější době byla neodmyslitelnou družkou jeho pistolí kapesní Bible kralická, v níž si každý večer (bylo-li to možné) četl. Když se ho Mašín na jednom z jejich prvních setkání zeptal, v co vlastně věří, odpověděl mu legendární větou: „*Věřím v Boha a ve své pistole!*“

Po absolvování základní školní docházky vystudoval kolínské gymnázium, kde v roce 1923 maturoval. Následovalo studium Vojenské akademie v Hranicích na Moravě a kariéra důstojníka prvorepublikové československé armády, ověčená mimo jiné také několika tituly armádního přeborníka ve střelbě z pistole.

Mnichovská dohoda nacistického Německa a západních mocností o okleštění Československa v září 1938, okupace zbytku naší republiky 15. března 1939 a následná a úplná demobilizace československé armády zastihly Václava Morávka v hodnosti štábního kapitána. Důsledkem těchto událostí byl návrat domů k matce do Kolína.

Demobilizačním příkazem byl totiž v roce 1939 přidělen jako úředník tehdejšímu Pracovnímu úřadu v Kolíně. Tady se ale dlouho nezdržel. Vojenské a zcela určitě i hluboké vlastenecké cítění přivedlo Václava Morávka brzy do řad ilegálního protinacistického odboje. Po okupaci se zapojil do ilegální práce krajského velitelství Obrany národa Kolín, divize PRIBINA, vedené plk. Josefem Buršíkem. Často působil v Praze, kde se prostřednictvím plk. Tomáše Berky a mjr. pěch. Josefa Fialy seznámil s Mašínem a Balabánem. A právě s nimi utvořil nejužší zpravodajskou a diverzní skupinu domácího protinacistického odboje, která vešla do novodobé československé historie pod názvem Tři králové.

Kromě shromažďování zbraní, výroby výbušnin a nástražných systémů, zajišťování emigrace důležitých lidí a vydávání ilegálních tiskovin, byly nejznámějšími akcemi této skupiny dva pumové atentáty, provedené v srdci nacistické říše, v Berlíně. První výbuch se ozval v lednu 1941 v budovách říšského ministerstva letectví a policejního ředitelství. Nálože, vyrobené Třemi králi a ukryté v kufrech, sem umístil švagr Josefa Mašína, tehdejší kapitán Ctibor Novák. Druhý útok uskutečnili v únoru 1941 na Anhaltském nádraží. Sem nálože umístil spolupracovník Tří králů, tehdy průvodčí lůžkových vozů Mitropy, Jan Karel. Cílem tohoto útoku měl být salonní vlak říšského vedoucího SS Heinricha Himmlera. Časovaná nálož vybuchla podle předpokladů, avšak Himmlerův vlak se z důvodu poruchy na trati zpozdil. Oba atentáty tehdy vzbudily v nacistickém hlavním městě značný rozruch.

Pravděpodobně nejvýznamnější činností skupiny Tři králové, a jmenovitě pak Václava Morávka, bylo navázání a udržování spojení mezi agentem A54 Paulem Thümmelem a exilovou

Československou zpravodajskou ústřednou v Londýně. Tento kontakt, navázaný v červnu 1940 zřejmě z iniciativy šéfa londýnské zpravodajské ústředny, plukovníka Františka Moravce, udržoval Václav Morávek až do své smrti v březnu 1942. Zprávy, pocházející od agenta A54, který byl v té době rezidentem vojenského obranného zpravodajství Wehrmachtu – Abwehru pro střední Evropu, tedy nepochybně zprávy zásadního významu, předával Václav Morávek do Anglie prostřednictvím vysílaček domácího odboje a později i vysílačkami parašutistů, vysazených nad protektorátem z Anglie právě pro tento účel.

Morávek (krycím jménem také *León*, *Vojta* či *Ota*) vynikal mezi Třemi králi místy až ztřeštěnou odvahou. Krom toho, že se vysmíval Gestapu tím, že na jeho pražské velitelství pravidelně doručoval ilegální časopis *Pravda*, neváhal navštívit v převleku oblíbenou hospodu šéfa skupiny pověřené jeho dopadením Oskara Fleischera a nechat si od něj připálit cigaretu. Poté mu poslal přátelskou zdravici s upozorněním na toto setkání – přes jeho šéfa.

V historii československého protinacistického exilu ve Velké Británii hrály informace od skupiny Tři králové výjimečnou roli a zcela jistě rozhodující měrou přispívaly československé exilové vládě v Londýně k jejímu uznání vládou Jeho veličenstva krále Jiřího VI. a následně i k odůznání podpisu pod dohodou, potupně podepsanou v Mnichově.

Dopadení

V dubnu roku 1941 padl do léčky Gestapa velitel skupiny podplukovník Josef Balabán. Začátkem května téhož roku byla také prozrazena ilegální vysílačka v pražských Hodkovičkách. Po krutém výslechu zatčeného telegrafisty se Gestapo dostalo na adresu dalšího místa, odkud se vysílalo, do garsoniéry v ulici Pod Terebkou v Nuslích. Zde byli večer 13. května 1941 při vysílání depeší do Londýna zaskočeni gestapáckou přesilou telegrafista Stanislav Peltán, Josef Mašín a Václav Morávek. Hrdinské jednání Josefa Mašína, který kryl střelbou a vlastním tělem krkolomný útěk obou svých druhů, kteří se spustili po uzemňovacím lanku vysílačky dolů z okna, znamenalo jeho těžké zranění, zatčení a gestapácké vězení. Peltánovi a Morávkovi se však podařilo uprchnout.

Václav Morávek připravil po zatčení Josefa Mašína řadu plánů na jeho osvobození. Bohužel se ale žádný z nich nepodařilo realizovat. Poté, co Mašín fyzicky napadl svou ostrahu, byl přemístěn na Pankrác, a tím byly zmařeny Morávkovy plány na jeho osvobození. Po řádění Gestapa, které zvýšilo svou aktivitu na maximum, byla ochrnutá pražská odbojová síť. Neutichlo ale spojení Paula Thümmela s Londýnem, které zajišťoval Morávek.

V prosinci 1941 se dokázal Václav Morávek prostrílet z gestapáckého obklíčení z domu v Karlově ulici č. 25 nedaleko Staroměstského náměstí, kde se několik dnů ukrýval v bytě manželů Schmiedlových.

V podvečerních hodinách 21. března 1942 byl v parku proti střešovické vozovně zaskočen přesilou Gestapa Morávkův tehdejší nejbližší spolupracovník Václav Řehák, řečený "Fešák". Ten sem přišel zhruba v 19.00 hodin na schůzku, které se Václav Morávek nemohl v domluvený čas zúčastnit. Když byl již spoutaný Václav Řehák odváděn do policejního vozu směrem k Prašnému mostu, dorazil na místo schůzky i Václav Morávek, a když viděl, co se děje, zahájil

od tamní stanice tramvaje na skupinu gestapáků střelbu. Jeho protivníci ji okamžitě opětovali a ve vzniklé přestřelce Václava Morávka usmrtili zásahem, který mu přeřel aortu. Několik následných výstřelů gestapáka Oskara Fleischera do Morávkovy obličeje bylo už jen barbarskou střelbou do mrtvého těla.

Stejně jako on, i jeho spolubojovníci ze skupiny Tři králové položili životy za svoji vlast. Josef Balabán i Josef Mašín, ač byli oba nepředstavitelně a nelidsky týráni, nic nevyzradili. Josef Balabán byl zastřelen 3. října 1941 v období stanného práva, vyhlášeného pražským katem Reinhardem Heydrichem při jeho nástupu do funkce zastupujícího říšského protektora. Josef Mašín byl zastřelen 30. června 1942, tedy v období heydrichiády.

Poválečné pocty

Po skončení 2. světové války byli Tři králové prezidentem Edvardem Benešem povýšeni in memoriam: Josef Mašín a Josef Balabán do hodností brigádních generálů a Václav Morávek do hodnosti podplukovníka.

Josefu Mašínovi byl v jeho rodišti, v Lošanech u Kolína, odhalen v září 1947 památník. V polovině 60. let minulého století byl u Prašného mostu v Praze, v místech, kde vyhasl jeho život, odhalen památník i Václavu Morávkovy. Nyní, po vybudování tunelu Blanka a rekonstrukci okolí Prašného mostu, se bývalý památník nevrátil na své místo. Byl zde odhalen památník nový, který připomíná nejen statečného šopt. Morávka, ale i jeho další dva spolubojovníky. V roce 1992 udělil prezident České republiky Václav Havel Třem králům Řád Milana Rastislava Štefánika II. třídy.

Dne 11. září 2004 byla Václavu Morávkovy odhalena pamětní deska také na budově Obchodní akademie v jeho rodném Kolíně.

Na Den vítězství, tedy 8. května 2005, při příležitosti výročí šedesáti let od konce 2. světové války, povýšil prezident Václav Klaus Josefa Balabána a Josefa Mašína do hodností in memoriam generálmajorů a Václava Morávka do hodnosti in memoriam brigádního generála.

Miroslav Šindelář, foto: archiv autora, Jaroslava Čvančary a redakce

{phocagallery view=category|categoryid=135|limitstart=0|limitcount=0}